

20. VII

Duplum

Sinuta ei või ma
ühtegi teha

ja

Väike veekandja

Kaks jutustust lastele

Teine trükk

„Valguse“ kirjastus

Kodu 18, Tallinn

TARTU ÜLIKOOLI
RAAMATUKOGU

i45432284

Sinuta ei või ma ühtegi teha.

Väike Johannes seisis oma ema ees, vaatas paluvate silmadega tema peale ja ütles: „Sa usud mind ema, eks ole? Ma ei või tõesti ilma sinuta seda teha!“ Ema sidus ennem rahulikult kaelarätiku Johannesele ümber, siis kätt lapse õlale pannes küsis ema naeratades: „Mida ei või väike poiss ilma emata?“ Oh, ema, sa tead ju! Seda hirmust asja mida mind käsid teha!“ — „Hirmus? Kas see pole midagi head?“ „Jah, muidugi, aga midagi head ei ole ma ju iial ilma sinuta teinud,“ vastas väikene mehikene meeleäraheitliku häälega. Südamlik naer kostis toa nurgast. See polnud lahkuseta, kuid siiski pahandas Johannest ja ta küsis välja kutsuvalt:

„Miks sa, Ruudi, naerad?“ Ruudi, Johannese vanem vend, kes kahvatanult ja väsinult oma voodi ääres, tooli peal istus, soe rätik põlvede ümber, vaatas lahkelt oma vennakese otsa ja ütles: „Ära pahanda, Johannes, kui ma naersin, kuid su ütetus kõlas nii naljakalt!“ „Aga see on ometi tõsi,“ ütles Johannes, „Ilma emata ei või tõesti midagi head korda saata.“ „Ema, luba ma räägin sulle veel kord, kuidas asi oli, ma ei taha seda tõesti uskuda, et Karli juure minema pean.“ Ema võttis oma õmblustöö kätte, ja käskis poega alata. „Kuule nüüd hoolega ema,“ „meie mängisime kolmekesi jõe ääres, ja kõik oli üsna hea, kuni viimaks Karli nii häbemataks läks.“ „Nii hirmus see siiski ei olnud“ ütles Ruudi vahele. „Oli jah,“ kärgatas Johannes. „Ema, kas see pole häbematus, kui niisugune poiss, nagu Karli, meie armast Ruudit lolliks hüüab, ja selle üle naerab, et ta alles kolmandamas klassis istub?“ „See polnud küll ilus temast,“ ütles ema.

Ruudi aga lisas vaikse häälega juure: „Ma olen ju tõesti rumal, väga rumal koguni!“ — „Sa ei ole loll!“ karjus Johannes, ja jooksis venna juurde, hakkas ta kaela ümbert kinni ja suudles teda nii, et Ruudi hing kinni jääda ähvardas, „ja kui sa seda oleksidki siis oleks see just nõnda ilus, sa oled ju meie ainukene, kulla Ruudikene.“ „Vaata Johannes, samuti tormiline olid sa Karliga ka“ hakkas ema noomima, „ja siis —“ „Ja siis lükkasin ma ta jõkke“ lõpetas Johannes. „Johannes, Johannes, mõtle järele, oli see ilus, mis sa tegid?“ „Aga ema, Karl oli nii hirmus, ja piiblis vist seisab ka, et Ruudile loll ei tohi ütelda!“ „Midagi selle sarnast küll,“ ütles ema. „Aga mu pojakene teab vist, et veel teine tõsine sõna piiblis seisab: „Ärge makske kurja kurjaga.“ Ja sellepärast armas poeg, ütlesin sulle, et Karli juure minema pead temalt oma paha tegu andeks paluma. „Aga see ei teinud ju talle midagi,“ katsus Johannes ennast vaban-

dada. „Ruudi tõmmas ta ju kohe veest välja, ja jäi ise sellest haigeks.“ „Aga sellegi pärast jääb sinu tegu ikkagi kurjaks, ja su süda ühes sellega. Kas sa ei tahaks siis oma kurja, vana südame asemele head uut südant saada?“ Väike mees pani oma käed ema kaela ümber ja ütles: „Emake, Karli juure ma ometi minna ei või.“ „Üksinda sa küll ei või.“ Rõõmsalt, hakkas Johannes ema käest kinni — „Jah, kui sa, ema kaasa tuled ja minu eest räägid.“ „Sa eksid, nõnda ma seda küll ei mõelnud,“ ütles ema rahulikult, „ma tahaks, et sa ise midagi arusaama õpiksid ja alati ei loodaks, et ema kaasa tuleb, ema rääkida aitab ja su kurja südame heaks teeb; ei, ei selleks on kedagi teist tarvis, kedagi, kes öelnud on: Ilma minuta ei või teie ühtegi teha, nimelt midagi head, keegi kes“ — „Õnnistegija,“ ütles Johannes tasa vahele. „Kas see seisab piiblis, ema: Ilma minuta ei või teie ühtegi teha?“ Ema võttis laualt väikese

testamendi, lõi Joh. 15. ja 5. lahti ja Johannes luges talle valjusti ja pikkamisi selle koha ette. Imestanult vaatas ta üles. „Ema kas sa usud, et see minule öeldud on.“ „Jah, muidugi, mu armas, ja Jeesus ise on see, kes ütles: „Johannes, ilma minuta ei võisa ühtegi teha.“ „Jamina mõtelsin ikka, et ma, ema, ilma sinuta midagi teha ei või. Aga seda tean ma ometi, et ma Karli juure ka ilma sinuta minna ei või.“ — „See ei ole tähtis, kas mina seal olen või mitte. Kuid tähtis on see et Jeesus seal on.“ — „Jah emake, aga kuidas saan ma teda kaasa?“ „Aga mu armas poeg, seda peaksid sa ju teadma, selleks oled mittugi korda katset teinud.“ Johannes pani käed risti, ning, silmi kinni pannes palus: „Armas Jeesus, ma tahaksin häämeelega, et sina kaasa tuleksid. Ema ei taha tulla, ja et sellest ei ütle piibel ka kasu olevat, vaid sinu tulemisest, siis ma palun, tule nüüd kaasa ja tee kõik heaks minu ja Karli vahel. Kas Jeesus tuleb nüüd

kaasa?“ küsis ta ruttu, oma silmi avades. „Jah, seda ta teeb,“ vastas ema tõsiselt, „sa ei näe teda, kuid ta on ometi seal, ja sa saad seda ka tunda.“ — „Ma olen üsna uudishimulik ja tahan hästi tähelepanna, mis ta kõik teeb.“ Kannatamatult ootas ta, kuni ema ta sasis juukseid siledaks kammis, kõigest hingest tahtis ta juba minna. „Pärast räägin teile kõik!“ hüüdis ta ukselävelt tagasi vaadates ja oligi läinud.

* * *

Omas toas raamatute juures istus Karl. Õppimiseks polnud tal suurt isu, ikka jälle lendasid ta mõtted jõe ääre, ja siis tõusis tal viha. „Ei tea, mis sel väiksel jõmsikal, Johannesel, pähe tuli, mind suurt poissi vette lükata! Üleannetu jõmsikas.“ Vihaga viskas Karl raamatu põrandale, ja põrutas jalaga. Samal silmapilgul tormas keegi uksest sisse. Vihaselt vaatas Karl ümber — Johannes, rõõmust säravate silmadega. Nagu tiiger tormas Karl ta kallale teda raputama hakates. „Oi,“ mõtles Jo-

hannes kes nii järsku aru ei saanud, „nüüd ma kratsin teda, aga Issand, Issand, tee ainult midagi!“ „Mis sa pomisid?“ hüüdis Karl raputamist jättes, sest Johannes oli poolvaljusti oma väikest appihüüdmist ütelnud. „Ah midagi!“ — „Midagi? Muidugi ütlesid sa midagi! Nüüd ütle seda veel kord kõvasti!“ Nüüd paiskas Johannes üsna imestades välja: „Sa oled hirmus kuri, Karl, kuid ka mina olen kuri,“ ütles ta viisakalt juure. Seal hakkas Karl kõvasti naerma. „Sina kuri, sa teed ju nii lahke näo!“ „Jah, mina olen kuri, ema ütleb, et mul olevat kuri süda.“ „No sellest ei märka ma midagi.“ — „Ei mina ka mitte, ma ei tea, millest see tuleb. Kuid jõe juures oli see nii tähelepandav, eks olnud?“ „Oh sa üleannetu, seda ma sulle tasumata ei jäta.“ — Ma tahtsin just sulle sellest midagi ütelda.“ „No, mis siis?“ „Ma tahtsin ütelda: „Anna mulle see andeks.“ — „Tunned vist hirmu peksu eest, argpüks?“ — „Ei mitte, ainult, et kurja omas südames võita.“ — „Jah, et

sul kuri süda on, seda ma tean.“ — „Ja, aga nüüd ütleb ema, et see palju parem on, kui ma hea südame saan, ma ise leian seda sama, kuid seda ei saa ma ennem, kui andeks pole palunud. Uldse ei saa ma ilma õnnistegijata midagi teha. See seisab piiblis, ja sellepärast olen ma teda ka siia kaasa võtnud; nüüd teeb ta kõik —.“ Johannes oli üsna väsinud oma põnevast rääkimisest. Karl oli vait jäänud. Ta istus laua peale, ning tegi oma ülestõstetud maadeteaduse raamatu jälle lahti, imestades vaatas ta oma ees seisvat väikest poissi, kes vabalt ja julgelt ta peale vaatas. Tüki aja järele ütles ta: „Tead, Johannes mis ma usun?“ „Mis siis,“ küsis väike imestades. „Ma usun, sa oled juba uue südame saanud, vana asemele.“ Hõisates hüppas Johannes laua ümber. „Küll see on tore. Kui sa mind raputasid, siis oleksin ma sind heameelega kratsida tahtnud aga nüüd annaksin sulle heameelega suud. Seda teeb Õnnistegija!“ hüüdis ta imestades. — „Sa

võid mulle kätt anda," ütles Karl, „see on niisama hea.“ Need olid ainult kuuldavavad sõnad, kuid ta süda kloppis valjult ning äkitselt hüppas ta laua pealt maha, haaras mõlemaist Johannese käest kinni ja ütles: „Oh Johannes, Johannes, mina olen palju, palju kurjem kui sina! Sa peaksid minu südant nägema kui kuri see on!“ Ta nägi üsnatige välja. „Kui sina ka hea südame saaksid,“ ohkas Johannes. „Küll tahaksin, aga kust ma seda saan?“ — „Õnnistegijalt saad. Tead mis? Läheme ruttu ema juure, ta ütleb sulle mis tegema pead.“

Mõlemad poisid tormasid vaikse haigetuppa. Karl seisis aralt, kuid väike sõber tõmbas ta üsna ema lähedale, ja võidu häälega hüüdis ta: „Ema, ema siin on Karl, ma usun et ta ka Õnnistegijaga seltsis tahab hea olla, ja ema see ei olegi nii väga raske; aga emake ilma Õnnistegijata ei või ma midagi teha!“

Väike veekandja.

Päike kõrvetas palavalt kivitreppi, mis alla mereääre viis. Ühe trepi astme peal istus väike veekandja Pedro. Palavalt kõrvetas päike ta paljaid tolmu-seid jalgu. Tal oli nii palav, et suured higitilgad üle pruuniks põlenud palgede veeresid. Palavusest ja väsimusest oli ta peaaegu nõrkemas, kuid sellepeale vaatamata särasid ta silmad ja huuled olid naerul. Ta kõrval seisis kaks allika-veega täidetud ämbrit. Seal istudes mõtles ta sellepeale, kuidas teistel veekandjatel kõigil kärud ja eeslid on, ehk vähemalt ike*) üle õlade, mille küljes ämbriid ripuvad, kuid tema pidi oma ämbreid käe otsas tassima. Kärut ja eeslit ei võinud ta iialgi loota, ainult

*) Ike = Kaelkoogud.

ike peale võis ta loota. Tee peal, mis kaevult suure hotelli juure viis, puhkas poisike iga hommikul mõned silmapilgud. Kirjutada ja lugeda Pedro ei osanud, sest ehk küll päikeserikkal, kuid siiski „pimedas“ Itaalias ei ole algkoole. Ta oskas ainult risti ette lüüa, ja Madonnale oma palvet üles ütelda, see oli kõik. Siiski virk ja kärmas oli ta, alati lõbus ja heas tujus. Vähe aega seisis poisikene seal oma saatuse ja tuleviku üle järele mõteldes, siis ei tohtinud ta aga kauem viivitada. Ta pidi vee suurtele võõrastele viima, kes võõrastemajades elasid ja seda värskelt ja külmalt. Kiiresti jätkas ta mõlemi käe otsas ämbrit kandes oma käiku. Nagu alati, tuli ta ka täna St. Andreaskabelist mööda. Uks oli lahti, ja ta kuulis selgesti valjusti rääkiva jutlustaja häält. Kui jahe ja meelitatav paistis see kõrge poolpime hoone! Paar minutit võiks ta säääl viibida, et end paremini välja puhata. Ettevaatlikult pani ta ämbrid seinale ääre maha ja läks sisse. Oli para-

jasti jumalateenistus, ja ühe lause sees ütles jutlustaja: „Jeesuse ike on hea, ja tema koorem kerge. — Küsi neilt veekandjailt väljas, kas nende „ike“ ka kerge on, ja kuidas kannaksid nad oma ämbreid kui neil kandmiseiket ei oleks. Ämbrid oleks neile liig rasked. Nii oleks ka meile iga maapealne koorem raske kui meie neid Jeesuse ike alla ei kannaks. Sellepärast on ta meile halastusega ütelnud, et meie usaldades tema juure võime tulla, ja tema iket oma peale võtta, siis teeb tema meie südame ja ka koorma kergeks.“ Pedro oli seda tähelepanelikult kuulnud. Nüüd ei tohtinud ta kauemaks jääda. Veel kuuldud sõnade üle järel mõteldes läks ta vaikselt, aga kiirel sammul kabelist välja, tõstis oma rasked ämbrid üles, millede raudsangad sügavasti ta väiksesse käekesse löikasid. — Ta oli kalamehe poeg, kes suure tormi ajal mere ohvriks langenud. Ema oli surnud kui ta veel üsna väike olnud, ja nüüd elas ta oma vanaema juures, väikeses kalamehe-

onnis mere ääres. Kui väike ta ka oli, pidi ta siiski peale enda ka oma haige vanaema eest muretsema. Õnneks oli ta luba saanud iga päev mõnele hotelli elanikule vett tuua, mille eest ta natuke raha sai. Oma rõõmsate säravate silmadega ja täpipealse olekuga võitis omale palju sõpru. Ta korjas ka konnakarbikesi ja müüs neid. Mõnikord käis ka mõne naabriga kalapüügil. Vee-
rand tunni käimise järele jõudis meie väike sõber hotelli juure. Muuseas elas seal ka keegi rikkas Inglise kaupmehe perekond. Nende ainus 12 aastane tütar Elisabet ootas igal hommikul Pedrot, et temaga juttu ajada. „Kui tusane sa täna välja näed.“ ütles Elisabet, kui Pedro oma ämbritest vett kannudesse valas. „Sa ei räägi ju täna mitte sõnagi.“ „Tusane ma küll ei ole,“ vastas Pedro, lahke naeratusega ta peale vaadates, „aga ma mõtlen millegi üle.“ „Mis üle siis?“ küsis Elisabet. „Ma tahaks heameelega omale veekandmiseks Jeesuse iket saada, aga mul seda omandada

pole raha.“ On siis niisuguseid ikeid müüa?“ „Ja, nii ütles jutlustaja St. Andreaskabelis ja seda tahaksin ma nii heameelega saada, see teeb kõik koor-
mad kergeks. Mõne silmapilgu seisis Elisabet mõttes. Siis ütles ta: „Ma kü-
sin papalt, kas ma sulle mõni apelsin anda tohin, nad on juba äranopitud ja papa müüs kõik ära, nüüd pakitakse nad kastidesse ja saadetakse kaugemale.“ „Oh kuidas need vanaema kosutaksid! mõt-
les Pedro. Varsti tuli Elisabet tagasi. „Ma tohin, ma tohin,“ hüüdis ta juba kaugelt. „Too oma ämbrid kaasa!“
Nüüd läksid nad mõlemad aeda, kus apelsinid seisis. Elisabet täitis mõlemad ämbrid ääreni täis. „Kas näed nüüd,“ ütles Elisabet rõõmsalt, „nüüd müü need ära ja osta omale selle raha eest ike.“ Mõne apelsini pani õnnelik poiss omale tasku, et vanaemale viia ja ise süüa. Veel kord tänas ta Elisabeti, ning ruttas siis turule. Valju häälega hüüdis ta: „Värsked apelsinid, värsked apelsinid!“ Võib olla oli see põhjuseks,

TARTU ÜLIKOOLI
RAAMATUKOGU

Ex bibl. univ. Tart.

et ta nii viletsasti riides oli, või see, et silmad nii ilusti särasid, kuid ta müüs kõik apelsinid, mis muidu Italias nii odavad on, kalli hinnaga võõrastele. Heameelega andsid ostjad veel rohkem, kui õnnelik poiss nõudis. Kui kõik apelsinid müüdnud olid, läks Pedro väikestesse poodidesse iket otsima, kuid igalt poolt sai ta eitava vastuse. Ta oli juba peaaegu tüdinenud otsimisest, kui viimaks keegi vanamees, kes poe trepi peal istus ütles, et tal on ike pööningul, mida tema poeg tarvitanud. Sealjuures, värises ta hää, sest poeg oli juba noorelt surnud. Selle ike tahtis ta tuua ja Pedrole kinkida. Kui vanake ikega alla tuli, ütles ta: „Jah, seda kandis ükskord see, kes palju kannatas, kuid sealjuures rahulikuks jäi, kuni suri. Ta oli niisama väike veekandja, kui sinagi, muidu ei oleks ma tema iket sulle kinkinud.“ Pedro tänas vanakest ike eest, mida ta rõõmust säravate silmadega oma käte vahel hoidis ja vaatles. Siis ütles ta aralt: „Palun maalige mõned

tähed minu ike peale.“ „Missugused tähed pean ma sinu ike peale maalima?“ Kogeldades ütles Pedro: „Maali need sõnad: „Jeesuse ike,“ aga palun suurte punaste tähtedega. See peab ka õieti kirjutatud olema sest ma ei oska ju lugeda!“ „Mikspärast pean ma need sõnad ikke peale maalima?“ „Muidu ei ole ma kindel, et see tõesti õige ike on“ vastas Pedro. „Teie teate, ma otsisin Jeesuse iket, seda mis jutlustaja ütles iga päev koorma nii kergeks tegevate.“ „Kes on sulle seda ütelnud?“ küsis vanake Pedrot imestades vaadates. „Noh, jutlustaja Andreaskabelis.“ „Tal on õigus,“ ütles vanake pikkamisi ja maalis sealjuures selgelt ja arusaadavalt need kaks sõna „Jeesuse ike,“ kandeike peale. Pedro pani mõlemad ämbrid ike otsa ja veel kord vanakest südamest tänades läks ta minema. „Kas sa viiksid oma ämbritega minu meloonid ranna juure?“ hüüdis üks vanaemake kui ta oma tühjade ämbritega üle turuplatsi jooksis, „ma annan sulle

selle eest mõne marga ja paar peotäit makarone. Ma ei ole täna midagi müü-
nud, ja sellepärast sõidan jälle oma
meloonidega koju.“ Pedro peatas ning
laskis oma mõlemad ämbrid kuni ää-
reni meloonidega täita. Kui rasked ka
need ämbrid olid, ja kui mitu korda ta
ka jooksuma pidi, ei tundud ta siiski
oma koormat raskena, see oli muidugi
ike, mis koorma nii kergeks tegi. „Oh
kui tore see on!“ hüüdis ta ja jooksis
edasi-tagasi, kuni kõik meloonid paadis
olid. Rannas oli ka palju kalameeste
poisse, kes Pedro agarust imestades
vaatlesid. Mõned nendest oskasid lu-
geda, ja lugesid neid sõnu „Jeesuse
ike.“ Nüüd hakkasid nad sõrmega ta
peale näitama naersid ja sõimasid teda.
Pedrol tõusis alguses veri pähe, ta sil-
mad läikisid, ja ta tõmbas ike öla pealt
ning pidi parajasti kõige suuremat pil-
kajat lööma, kui äkitselt jutlustaja sõ-
nad meele tulid, et Jeesuse ike hea on,
ja ta kandjaid kannatlikuks ja armsaks
teeb. Ta pani oma ike tagasi õlale ja

läks vaikides minema. Kui teised poisid seda nägid vaikisid ka nemad, sest Jumala sõnas on öeldud et „kes iseene üle võitu saab on tugevam kui see, kes linna ära võidab.“ Pedro aga mõtles, ennetundmata rõõmu oma südames tundes, et Jeesuse ike tõesti imeline ike on, ja et ta sellega suure varanduse on omandanud. Ka järgmisel päeval ei suutnud ta küllalt selle üle imestada, kui kerged tal ääreni täidetud veeämbriid kanda olid. Ta käed ei olnud ka enam rakus.

Elisabetiga kivitrepil päikesepaistel istudes jutustas ta, kui suured silmad vanaema teinud kui apelsine nägi, ja kui imehästi nad maitsenud. Kõige rohkem olid nad aga huvitatud ta veekandmise ikest. Imelik oli see, et igakord kui poisid teda kuhugile kõrtsu meelitasid, ta minna ei võinud. Tal oli tundmus, et ei kõlba iket kõrtsi kaasa võtta, ja välja ei tahtnud ta seda ka jätta.

Ükskord kukkus ta hea sõber kalu

püüdes vette, ja ainult ike konksuga läks tal korda teda veest välja tõmmata. Selle läbi läks ike talle veel armsamaks. Pedrol oli nüüd tööd küllalt. Kui ta ühel päeval oma ämbritega uutlitsale läks, tuli talle Andreaskabeli jutlustaja vastu. Imestades jäi ta neid sõnu lugedes seisma. „Mikspärast, mu väike, seisavad need sõnad sinu ike peal?“ Küsis ta Pedrolt. „Teie ise jutustasite Jeesuse heast ikest, mis iga koorma kergeks teeb.“ „Tead sa ka sellest, mis Jeesus veel rohkem sinule teinud on?“ küsis jutlustaja liigutatult väiksel poisil. „Ma tean ainult, et ta mind aitab vett kanda ja igat koormat,“ vastas Pedro. „Aga ta on ka sinu patu kannud, ja oma elu sinu eest annud, et su hinge päästa, ja sind taevariiki viia,“ ütles jutlustaja oma kätt poisi pea peale pannes, „kas seda veel ei tea?“ „Ei seda ma ei teadnud, kuid ma armastasin teda, ja nüüd tahan teda veel palju rohkem armastada, kõigest südamest,“ vastas Pedro tasa sügavasti

ohates, sest Jumala vaim oli teda tabanud ja ta südame lahti teinud. „Tee seda nii kaua kui elad, siis läheb sul hästi, elus ja surmas,“ ütles jutlustaja. Kui õnnelik oli nüüd Pedro sellest päevast! — Taevariik oli tema! Vaene poisike, oli taevariigi pärija; sest Jeesus oli tema eest surnud — tema pattude eest! Oh, kui auline! — Kui õnnelik oli ta nüüd Jeesuse iket kandes, mitte ükski siis kui ta vett kandis, ei, alati. Ka rannarahvas ei pilkanud teda enam, vaid nad armastasid teda, sest ta oli alati virk, vaikne ja hea; ta oli nende silmade ees kui püha inimene. Ühel päeval sündis Neapeli lähedal maavärisemine, mis mitu küla ära rikkus. Pedrol läks õnneks oma vanaema sissevarisenud majast välja kanda, aga kui ta uuesti tagasi läks, et veel ühte ja teist välja tuua ja kõige pealt oma armast iket, tuli viimane tõuge, maja langes sisse ja Pedro sai surma. Teisel päeval leiti ta maja rusude alt ühes oma ikega üles. Tema vaikse haua peale paigutati

puu ja põigiti sinna külge naelutati ike, nii et risti kuju välja andis. Väga vähe oli see väike poisike, kelle ihu õigete ülestdõusmiseni puhkab, Jeesuse oma Arapäästijast ja tema õndsusest kuulnud, kuid ta süda armastas Teda ja tuksus soojalt ning truilt Temale. Ta oli ainult niipalju Temast kuulnud ja õpinud, et Jeesus teda ennem on armastanud ja tema pattude eest on surnud. Ta oli ka seda tunnud, et Jeesuse ike hea on ja iga koorma kergeks teeb. Ütle mu väike lugeja, kes sa palju rohkem Jeesuse armastusest tead, kui Pedro, — armastad ka sina Jeesust kõigest südamest; kannad sa tema head iket, ja käid tema teede peal? — Kui mitte, siis ütle, kuidas võid sa õnnelik olla ja kuidas võid sa õndsasti surra? —

